

Verzet

Bij elk van de belangrijke begrippen van het E-words project is het belangrijk het realisme hiervan in te zien.

Een voorbeeld hiervan is het woord uitbanning (ostracism), dat op zichzelf een grote historie heeft. Dit kan van sociale exclusie tot geprogrammeerde moord zijn. Een geval waar dit te zien was is bij de Roemeense leider van Walachije, Constantin Brâncoveanu¹, die samen met zijn zoons is vermoord in Istanbul onder de neus van Westerse en Russische ambassades. De betekenis van de kernbegrippen hebben zich zo ver uitgestrekt dat hele gemeenschappen zijn uitgebannen en uitgewist uit de geschiedenis.

Uitbanning was bijvoorbeeld de voornaamste manier om Roemenen aan te stellen in gebieden waar minderheden waren zoals de Turken en Tartaren in Dobrogea (1921) en de Hongaren, Duitsers, Joden en Armenen in Transsylvanië (1918). Later kan het gezien worden dat Roemenië in staat was ook een democratie te bouwen zonder het gebruik van uitbanning². Hierdoor kreeg het land een soort voorbeeldpositie, wat er ook toe geleid heeft dat Roemenië onder leiding van president Nicolae Titulescu werd uitgenodigd als een stichtend lid van de Volkenbond³.

Met de komst van de sovjet troepen in 1948 valt er echter een keerpunt te zien. Door de arrestaties van en moord op de politieke leiders tijdens de Tweede Wereldoorlog, samen met de verbanning van Koning Mihai I uit het land, kon er een nieuwe overheid aan de macht komen. Deze overheid heeft ernstige sociale misbruik toegepast en zorgden voor de uitbanning van de bevolking. Dit was het communistische regime (1948-1989). Er is inmiddels genoeg informatie over het proces van uitbanning van sociale klassen, personen of instituties (Het geval van de Grieks-Katholieke kerk, die verenigd was met Rome, maar vervolgens is afgeschaft). Er zijn slechte herinneringen als het neerkomt op het experimenteren met uitbanning van bepaalde etnische groepen (zoals in Nazi Duitsland⁴), sociale groepen

1 P. GURAN (ed.), *Constantin Brâncoveanu et le monde de l'Orthodoxie*, București, Editura Academiei Române, 2015.

2 Pr. Prof. Dr. N. RUNCAN, „Dobrogea, a Model of Inter-Ethnial and Inter-Religious Companionship into a United Europe” (pp. 197-217) and the entire chapter „Healing of Memories in Transboundary Views of Dobrogea: Bulgaria-Romania” (pp. 197-425) in the volume *Telling Stories of Hope – Reconciliation in South East Europe Compared to World-Wide Experiences* (V. Grăjdian, O. Lukács, eds.), Presa Universitară Clujeană / Evangelische Verlagsanstalt GmbH Leizig, 2010.

3 B. GHEORGHE (coord), *Titulescu și strategia păcii*, Editura Junimea, Iași, 1982.

4 P. PHILIPPI, „800 de ani din istoria sașilor din Transilvania” in the volume *Scurtă istorie a Bisericilor și comunităților religioase din Transilvania* (D. Brandes, V. Grăjdian, O. Lukács, eds.),

(voormalige entrepreneurs, voormalig actieve politici, docenten of intelligentsia zonder politieke voorkeur of studenten⁵). Een bijzonder geval van uitbanning was de aanval naar de boerenstand door middel van de nationalisering van het land, die werden afgerond door velen processen en misdrijven tegen de menselijke waardigheid en persoonlijke en sociale vrijheid⁶.

Hierbij kunnen verder nog de 150.000 processen aanwijzen waarbij een ernstige straf of zelfs deportatie als resultaat uit kwam zonder dat er een eerlijk proces is geweest. Tussen 1954 en 1968 was de meest extreme tijd van uitbanning door het gebruik van politieke terreur. In deze tijd werden instituties en gemeenschappen vernietigd en er werd een systeem opgebouwd waardoor de bevolking gecontroleerd kon worden.⁷ Dit betekende bijvoorbeeld dat als een familielid werd gearresteerd, de rest van de familie vaak mee moest, een zeer hoog sterftcijfer door verhogering, de mogelijkheid voor onderwijs en werk werd zeer ingeperkt en de kans op overwinning werd zo veel mogelijk beperkt door de toenemende sociale spanning (door herhalende arrestaties, showprocessen en huiszoekingen⁸).

Alhoewel de kracht van uitbanning wel afnam, heeft het tot 1989 nog plaatsgevonden in Roemenië. Een speciaal geval hierbij waren de militairen en officieren die naar communistische kampen werden gestuurd en in dit in veel gevallen niet hebben overleefd. In deze tijd heeft Roemenië 70% van haar intelligentsia verloren, veel daarvan zijn gestorven, maar een deel ook onderworpen aan de sociale druk, waardoor sommigen van hen nooit meer hetzelfde zijn geworden.

Het tegenovergestelde van onderdrukking is verzet.

Presa Universitară Clujeană, 2008, pp. 100-101 as well as Laura Gheorghiu, *Comunitatea dispărută: Germanii din România în perioada 1945-1967*, Tritonic, 2015.

5 Dorina Potârcă, French teacher, the second wife of Virgil Potârcă, who was Minister for Justice, then of Agriculture, Public Works and Communications, remembers the years of ordeal in the volume *Amintirile unui "element dubios"*, Fundația Academia Civică, 2011. She presents names lists of both former statesmen and their wives and children who were imprisoned or had excluded from schools or universities.

6 . CONQUEST, *The Harvest of Sorrow: Social Collectivization and the Terror Famine, translated into Romanian and published* (Humanitas Publishing House, 2003). In Romanian the collectivization followed almost the same pattern.

7 . PAIUȘAN, R. CIUCEANU (eds.), *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist (1945-1958), vol. I*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001. The book presents a collection of documents about both simple priests and hierarchy of the Church watched by State's Security.

8 See a statistic of the imprisoned people between 1955 and 1964 in the vol. F. CONSTANTINIU, *O istorie sinceră a poporului român*, 4th edition, București, Univers Enciclopedic, Gold, 2011, p. 489.

In communistisch Roemenië bestond een anti-communistisch verzet dat is opgezet door onder andere het leger⁹. De groep partizanen uit Banat heeft het langst militair verzet uitgevoerd binnen het communistische regime¹⁰. Zij zijn pas in 1968 gearresteerd. Ook de kerk (Orthodox, Katholiek, Grieks-Katholiek en Lutheraans) en gelovigen hebben hun bijdrage geleverd in het verzet, wat heeft geleid tot arrestaties en vonnissen naar kampen¹¹. Er bestonden verschillende manieren om deze mensen te vermoorden. Van verhongering en extreem veel werken tot verschillende manieren van (psychologische) mishandeling, die vrij bekend geworden zijn.

De meest ernstige vorm van psychologische druk werd uitgevoerd op studenten. Zij hebben geleden onder verschillende methoden van laster en slaan met stokken. Dit is op geen enkele andere plek in het moderne communisme zo te zien. Deze methoden werden de Pitești methoden¹² genoemd, naar de gevangenis waar deze werden uitgevoerd op cultureel en politiek niveau. Ook na 1969 kon het verzet nog gevoeld worden, een jaar dat werd gezien als een keerpunt voor het communistische regime. In dit jaar werd een informatieve activiteit uitgevoerd door de Securitate, de meest gevreesde institutie binnen het Roemeens communistische systeem. Er waren communistische politici die het systeem bekritiseerde (Constantin Pârvulescu), arbeidsbewegingen (Brașov, 1987), schrijversbewegingen (Goma groep) of ontsnaptingen uit het systeem (Generaal Pacepa's zaak¹³). Al deze acties brachten de situatie in Roemenië aan het licht bij de rest van de wereld. De Roemeense diaspora, die Radio Free Europe/Radio Liberty gebruikte als hun stem¹⁴, steunde ook de verzetslobby. Dit systeem zorgde er nog steeds voor dat de vrijheid beperkt werd.

Vanaf 1989 is er sprake van een proces van helen in de samenleving, dat deels gebeurt door de "kracht van tijd". Pas 25 jaar na de val van het communisme vinden de eerste serieuze processen plaats voor de voormalige leiders van kampen en gevangenissen (bijvoorbeeld de zaak Vișinescu). Met uitzondering van de kerk heeft geen enkele Roemeense institutie

9 C. MAREȘ, C. VASILESCU (eds.), *Nesupunere și contestare în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. X, 2015.

10 *Ibidem*, pp. 470-472. See also V. Motrescu, M. Dobre, *Jurnalul din rezistența anticomunistă*, București, Nemira & Co, 2006 with an introductory study, pp. 9-20.

11 Pr. Iosif Diac, OFMConv (eds.), *Franciscani în zeghe*, Roman, Editura Serafica, 2015.

12 V. IERUNCA, *Fenomenul Pitești*, Humanitas, preface François Furet, București, Humanitas, 2013.

13 L. HOSSU LONGHIN, *Față în față cu generalul Ion Mihai Pacepa*, București, Humanitas, 2009.

14 R.H. CUMMINGS, *Securitatea contra Radio Europa Liberă*, trad. Traian Bratu, ADEVĂRUL HOLDING, 2011.

gevraagd voor openbare vergiffenis voor de verschrikkingen die zij veroorzaakt hebben. Daarnaast zijn ook geen enkele rechters of officieren die zich zo verschrikkelijk hebben gedragen tijdens het communistische regime onderzocht, laat staan veroordeeld. Hier valt een uitzondering op te maken: de zaak Ursu, die juist gekarakteriseerd is door het oneindige onderzoek. Veel van de actieve leden van de communistische partij en de Securitate hadden een periode van drie of vier jaar waar zij wachtten op een reactie van de bevolking, maar toen die niet kwam konden zij hun sociale en politieke leven weer oppakken. Het kan dus gezegd worden dat zij tussen 1990-1994 geraakt zijn door uitbanning door hun activiteiten in het communistische systeem, maar op een veel zachtere manier dan het geval was tijdens het communistische regime.

Het huidige verzet laat de herinnering van het communistische verleden zien om de samenleving zo te genezen van het wraakzuchtige onderwijs dat zo veel mensen daarin gehad hebben. Dit moet ervoor zorgen dat de mensen die in de communistische tijd voor uitbanning gezorgd hebben hier niet ongestraft mee weg komen. Een onderdeel hiervan is het identificeren van het mechanisme dat dit gedaan heeft, terwijl de dictatuur wel een menselijk gezicht houdt. Het sociale vertrouwen kan alleen terug komen als er een poging gedaan wordt de schuld te identificeren, niet de meest schuldigen. Dit zou een proces moeten zijn dat uitgevoerd wordt door alle leden van een samenleving, zowel politici als burgers.

